

FOCUS OP GOED VACCINEREN

Precisiewerk met impact: elke druppel telt

Vaccineren is een van de belangrijkste wapens in de strijd tegen besmettelijke dierziekten. Geavanceerde vaccins helpen ons onder intensieve omstandigheden dieren weerbaar te maken tegen tal van ziekteverwekkers. Succes van de vaccinatie is niet alleen afhankelijk van het vaccin. Correct vaccineren is minstens net zo belangrijk. In dit artikel een aantal belangrijke punten om in acht te nemen bij vaccineren. Waar kunt u op uw bedrijf nog verbetering behalen?

Tekst: Gerben Hofman • Beeld: CEVA

Met vaccinatie stellen we dieren bloot aan een specifieke ziekteverwekker in een verzwakte of een geïnactiveerde vorm. Het immuunsysteem van het dier maakt zo kennis met de ziekteverwekker. Als de ziekteverwekker de volgende keer in de vorm van veldvirus of veldbacterie binnenkomt, heeft het immuunsysteem de instrumenten om er meteen korte metten mee te maken. Door deze werking is vaccinatie een belangrijke maatregel om schade door een dierziekte te voorkomen. Dit naast andere maatregelen. Want als bijvoorbeeld de eigen weerstand van het dier niet voldoende is, of de ziektedruk op het bedrijf is hoog vanwege suboptimale hygiëne of een slecht bezoekersbeleid, dan kan het effect van vaccinatie ook minder zijn.

Zo effectief mogelijk vaccineren

Voor een vaccin de markt op gaat, is het uitgebreid getest in laboratoria en onder praktijkomstandigheden. De effectiviteit van het vaccin onder praktijkomstandigheden is hierdoor gewaarborgd. Soms echter, voldoet een vaccin op een bedrijf niet aan de verwachtingen. Dit kan twijfels oproepen over de werkzaamheid. Maar het is dan altijd de vraag of het tegenvallende effect te wijten is aan het vaccin of aan de toepassing ervan. Want in het laatste kan ook het nodige misgaan.

Redenen waardoor de effectiviteit van een vaccin achterblijft, kunnen worden ingedeeld in drie categorieën:

1. Het vaccin zelf

Belangrijk is de houdbaarheidsdatum. Is deze verstreken, dan is de kans groot dat het vaccin minder goed werkt. Voor de werkzaamheid maakt het ook uit of een vaccin levend of geïnactiveerd is. Ondanks strenge controles kunnen productiefouten een rol spelen.

2. Het dier of de dieren

Als een dier te oud of te jong is voor de vaccinatie, kan dat de werking verminderen. Ook is het belangrijk dat een dier gezond is op het moment van vaccineren. Ook kan het zijn dat het dier niet op het juiste tijdstip is gevaccineerd. Bijvoorbeeld te ver voor of na blootstelling aan de ziekteverwekker die op het bedrijf circuleert. Laat daarom regelmatig checken wat op uw bedrijf het beste vaccinatiemoment tegen een individuele ziekte is.

3. Het vaccinatiemanagement

Bij onjuiste opslag van een vaccin kan de kwaliteit snel achteruit gaan. Denk bijvoorbeeld aan onjuiste temperatuur of vaccins die in het licht staan. Een

slechte hygiëne, dieren die vergeten zijn te vaccineren of gebruik van antibiotica rond het vaccinatiemoment kunnen spelbreker zijn.

Merk u als varkenshouder een verminderde werkzaamheid van een vaccin? Bespreek het met uw dierenarts, zodat zo snel mogelijk kan worden vastgesteld wat de oorzaak is.

Het vaccinatiemanagement in drie stappen

Op welk punt kun u verbetering boeken op uw bedrijf als het gaat om vaccineren? Om dit goed in kaart te brengen, is het handig om het vaccinatiemanagement op te knippen in drie delen, zoals dit ook wordt gedaan in het P.I.G.-program van diergeneesmiddelenfabrikant CEVA. Per deel wordt gekeken naar factoren die van invloed zijn op het al dan niet slagen van een vaccinatie:

- Voor vaccineren
- Het vaccineren zelf
- Na vaccineren

Voor vaccineren

Management

Effect van een vaccinatie kan worden beïnvloed door het algemeen management op een bedrijf. Bekend is dat gesloten bedrijven een groter risico lopen op gezondheidsproblemen, wat de kwaliteit van het vaccineren negatief kan beïnvloeden. De enige manier om dit te voorkomen is verminderen van het aantal leeftijdscategorieën, maar dat is in de praktijk lastig. Het wekensysteem kan ook van invloed zijn. Hoe meer tijd tussen de verschillende groepen, hoe minder gemakkelijk dierziekten door het bedrijf gaan.

Gezondheidsstatus

Vaccinatie tegen de ene ziekte kan worden beïnvloed door een andere ziekte. Zo heeft bijvoorbeeld PRRS een enorme impact op de werkzaamheid van vaccins. De ziekte beïnvloedt namelijk de ontwikkeling van immuniteit na vaccineren. Het is daarom niet aan te raden om varkens te vaccineren op het moment dat er PRRS op het bedrijf circuleert. Zo is het ook niet raadzaam om zieke dieren te vaccineren. Het immuunsysteem van een ziek dier heeft het al druk genoeg en zal minder goed op het vaccin reageren, waardoor het vaccin te weinig effect heeft. Bovendien is er door de vaccinatiehandelingen extra risico dat de ziekte wordt verspreid. Stress als gevolg van de vaccinatie kan het herstelproces in de weg zitten.

Opslag van vaccins

De werking van vaccins wordt beïnvloed door temperatuur en licht. Hoe langer een vaccin wordt blootgesteld aan een verkeerde

temperatuur of aan licht, hoe minder de werking wordt. Daarom is het het beste om vaccins in ondoorzichtige verpakking gekoeld tussen 2 en 8 graden Celsius te bewaren.

Vaak ligt er voor een behoorlijk geldbedrag aan vaccins op een bedrijf. Deze kwetsbare producten zijn gebaat bij een goede opslag. Gebruik hiervoor een goede koelkast, die uitsluitend voor de vaccins is bestemd en alleen wordt geopend rondom het vaccineren of om er nieuw geleverde entstoffen in te leggen. Dit om zo min mogelijk temperatuurschommelingen te hebben. Het is dus niet de bedoeling dat medewerkers hun lunchtrommel in dezelfde koelkast bewaren.

Duidelijke taakverdeling

Om het vaccineren soepel en zo stressvrij mogelijk te laten verlopen voor mens en dier, is goede afstemming binnen het vaccinatieteam belangrijk. Iedereen moet weten wat hij of zij moet doen en het belang van vaccineren onder ogen hebben.

Dieren tellen voor bepalen hoeveelheid vaccin

Essentieel is om vooraf zo precies mogelijk te weten hoeveel dieren er gevaccineerd moeten worden. Dit om de juiste hoeveelheid vaccin klaar te hebben staan. Te veel vaccin geeft extra kosten door verspilling. Te weinig vaccin zorgt voor tijdverlies. Selecteer vooraf de dieren die niet moeten worden gevaccineerd. Zieke dieren worden niet gevaccineerd. Indien dit toch gebeurt, vaccineer ze dan als laatste om ziekteverspreiding te voorkomen.

Controle van apparatuur

Goed gereedschap is het halve werk. Controleer vooraf alle materialen die moeten worden gebruikt. Alle materiaal, inclusief slangen, rugzakken en bakjes moeten schoon en gedesinfecteerd zijn. Kijk of de spuiten correct doseren, of ze geen lucht binnentrekken tijdens het vullen, of ze soepel werken en schoon zijn. Gebruik nieuwe naalden en selecteer vooraf de juiste lengtes. De juiste naaldlengte zorgt ervoor dat het vaccin op de juiste plaats terechtkomt en kan abscessen voorkomen.

De juiste naalden

Vervang bij speenvarkens of vleesvarkens de naald na vijftien tot twintig dieren. In kraamhokken kunnen ze het best na elke toom worden vervangen. Bij te lang gebruik van dezelfde naald kunnen beschadigingen optreden. Dit werkt negatief op het dierwelzijn. Ook verhoogt langdurig gebruik van dezelfde naald het risico op verslepen van dierziekten.

Verder op pagina 14 ›

